

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR BİLİM DALI

ORTAOKUL VE LİSE
ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ ve
SPORA İLİŞKİN TUTUMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI
(BAYBURT İL ÖRNEĞİ)
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf ULUTAŞ

2018

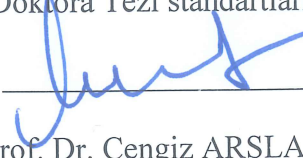
ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans/Doktora Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Cengiz ARSLAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. A. Serdar YÜCEL

Danışman

Yüksek Lisans/Doktora Sınavı Jüri Üyeleri

Dr. Öğr. Üyesi Özgür KARATAŞ

Dr. Öğr. Üyesi M. Fatih UĞURLU

Doç. Dr. A. Serdar YÜCEL

ETİK BEYAN

Kendime ait çalışmalar ile bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğimi, çalışmaların planlanmasından, bulgularının elde edilmesine ve yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etiğe aykırı davranışım olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri ve verileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması içinde yer alan ancak bu tez çalışmasının bulguları arasında yer almayan verilere, bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Yusuf ULUTAŞ

12.12.2018

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Ali Serdar Yücel".

Doc. Dr. Ali Serdar YÜCEL

Danışman

Beden Eğitimi ve Spor

ELAZIĞ

TEŞEKKÜR

Bu tezin yazılması aŐamasında, çalıŐmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danıŐmanım Doç. Dr. Ali Serdar YÜCEL' e değerli katkı ve emekleri için içten teŐekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Bu vesileyle hayatımın her döneminde olduğu gibi yüksek lisans çalıŐmam süresince de benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen bugünlere gelmemde emekleri sonsuz olan annem, babam ve sevgili eŐime teŐekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	vii
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	5
3.1. Problem Durumu	5
3.2. Araştırmanın Amacı	5
3.3. Araştırmanın Önemi	6
3.4. Problem Cümlesi	7
3.5. Alt Problemler	7
3.6. Sayıtlılar	9
3.7. Sınırlılıklar	9
4. GENEL BİLGİLER	11
4.1. Beden Eğitimi ve Spor Kavramı	11
4.2. Beden Eğitimi ve Sporun Amacı, Önemi ve Yararları	12
4.3. Okullarımızda Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetlerinin Amacı ve Önemi	14
4.4. Beden Eğitimi ve Spora Katılım	15
4.5. Beden Eğitimi ve Spora Katılımda Ailenin Etkisi	17
4.6. Tutum Kavramı	18

4.7. Tutumun Öğeleri	19
4.7.1. Bilişsel Öğe	19
4.7.2. Duyuşsal Öğe	20
4.7.3. Davranışsal Öğe	21
4.8. Tutumların Oluşması	21
4.9. Tutumların Özellikleri	22
4.10. Tutumların Ölçülmesi	23
4.11. Tutumların Değişme Durumu	23
4.12. Tutum Ölçeklerinin Eğitimde Kullanılması	24
4.13. Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılması	24
5. YÖNTEM	26
5.1. Araştırmanın Modeli	26
5.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	26
5.3. Veri Toplama Aracı	26
5.4. Verilerin Toplanması	27
5.5. Verilerin Analizi	28
6. BULGULAR	29
7. TARTIŞMA	42
8. SONUÇ ve ÖNERİLER	50
8.1. Sonuçlar	50
8.2. Öneriler	50
9. KAYNAKLAR	52
10. EKLER	57
11. ÖZGEÇMİŞ	62

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Cinsiyet” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 29
- Tablo 2:** Öğrencilerin Görüşlerinin “daha önceden önemli bir rahatsızlık, sakatlanma geçirdiniz mi?” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 30
- Tablo 3:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Ailenizde Spor Yapan Var Mı?” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri 30
- Tablo 4:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Yaş” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 31
- Tablo 5:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Öğrencilerin Yaşadıkları Yer” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 32
- Tablo 6:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Okudukları Okul Türü” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 33
- Tablo 7:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Okudukları Sınıf ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 34
- Tablo 8:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Annenin Öğrenim Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 35
- Tablo 9:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Babanın Öğrenim Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 36
- Tablo 10:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Annenin Meslek Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 37
- Tablo 11:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Babanızın Meslek Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 38
- Tablo 12:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Ailenin Gelir Durumu” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 39
- Tablo 13:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Okuldaki Başarı Durumu” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 40
- Tablo 14:** Öğrencilerin Görüşlerinin “Aileniz Spor Yapmanıza İzin Veriyor Mu?” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri. 41

KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
GSGM	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü AR-GE Araştırma Geliştirme
BESTÖ	Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği
n	Örnekleme / Gözlem Sayısı
$\bar{X}$	Ortalama
t	T testi
S	Standart Sapma
KO	Kareler Ortalaması
P	P değeri / Anlamlılık Düzeyi
KT	Kareler Toplamı
Sd	Serbestlik Derecesi
F	F-Oranı
f	Frekans
%	Yüzde

1. ÖZET

Araştırmamızda betimsel tarama yaklaşımıyla Bayburt İli ortaokul ve lise okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde Bayburt ilindeki, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ortaokul ve lise okullarında okuyan 1998 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bayburt ilive ilçelerindeki ortaokul ve lise okullarından amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen 1205 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır.

Veri toplamada anket yöntemi kullanılmıştır. Anketimizin ilk kısmında demografik ikinci kısmında ise Demirhan ve Altay (2001) tarafından gözden geçirilen ve güvenilirlik katsayısı 0.93, korelasyon katsayısı 0,85, ölçüt geçerliği korelasyon katsayısı 0.83 olan beden eğitimi ve spor tutum ölçeği (BESTÖ) kullanılmıştır. Verilerin istatistik değerleri SPSS 21,0 istatistik programı ile yapılmıştır. Varyanslar homojen ise tek yönlü varyans analizi, t-testi ve de Scheffe testi kullanılırken; varyanslar homojen değil ise Dunnett T3 testi kullanılmıştır. Çalışmamız neticesinde gördük ki: ortaokul ve lise okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitim ve spora dair tutumları olumlu seviyededir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin ailelerinde spor yapanın olmasına, ailelerinin öğrencinin spor yapmasına izin vermesine, cinsiyetine, yaşlarına, yaşadıkları yere, okudukları okul türüne, okudukları sınıf düzeylerine göre beden eğitim ve spora ilişkin tutumları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmuştur.

($P < 0.05$). Öğrencilerin daha önceden rahatsızlık, sakatlanma vb. geçirmesine, annelerinin öğrenim durumuna, babalarının öğrenim durumuna, annelerinin mesleklerine, babalarının mesleklerine, ailenin gelir düzeyine ve okuldaki başarı durumuna göre ise anlamlı fark bulunmamıştır ($P > 0.05$).

Anahtar kelimeler: Tutum, Ortaokul, Lise, Beden Eğitimi ve Spor.

2. ABSTRACT

THE COMPARISON OF THE SECONDARY & HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS PHYSICAL EDUCATION and SPORTS (SAMPLE OF BAYBURT)

In our survey, the attitudes of secondary & high school students in Bayburt towards physical education and sports were compared by a descriptive survey model.

The target population of this study is 1998 students studying in some secondary and high schools in 2016-2017 academic year affiliated to the Ministry of National Education in Bayburt. The research sample is composed of 1205 voluntary students selected with purposeful sampling method from secondary and high schools in Bayburt province and its districts

As a means of data collecting, a survey was used. In the first part of our survey, demographic features and in the second part Physical Education and Sport – Attitude Measurement (BESTO) which was revised and calculated by Demirhan and Altay (2001) as the Cronbach Alpha reliability co-efficient 0.93, classroom correlation co-efficient 0.85, criterion validity co-efficient 0.83 took place. The statistical rates of data was calculated in SPSS 21,0 statistic program. When the variances were homogenous, t – test, one-way analysis of variance, and Scheffe test were used. When the variances were not homogenous, Dunnett T3 test was used. In the results of our work, we saw that the attitudes of students in secondary schools and high schools towards physical education and sports were at a very positive level. It was found that there is a significant difference among their attitudes towards physical education and sports as to the students' sex, age, the

place they live, the type of their school they are studying at, the level of the grade they are studying, interests in sports among the family members, permission of their parents for doing sports ($P < 0,05$). On the other hand, no significant difference was observed among their attitudes towards physical education and sports according to the students' parents' educational backgrounds and their jobs, income levels, the academic success of the students, and also the illnesses or disablements they experienced before. ($P > 0,05$)

Key Words: Attitude, Secondary School, High School, Physical Education and Sports

3. GİRİŞ

3.1. Problem Durumu

Sanatsal ve sportif etkinliklere katılım toplumların gelişmelerinde ve modern uygarlıkların seviyelerine yükselebilmelerinde oldukça önemlidir. Zira sanatsal ve sportif etkinliklerin bireylerin gelişmelerine olumlu yönde katkı sunan pek çok özelliği bulunmaktadır. Dolayısıyla eğitim ve öğretim çalışmalarının bölünmez bir parçası olarak değerlendirilmekte olan beden eğitimi etkinliklerinin, kişiye sağlayacağı özelliklerinden birisinin spora ilişkin tutumların ve davranışların olumlu yönde geliştirilmesi olduğunu ifade etmek mümkündür. Dolayısıyla beden eğitimine yönelik belirlenen amaca varabilmek için öğrencilerin bu derse yönelik görüşleri ve geliştirdikleri tutum oldukça önemlidir.

Buradan hareketle çalışmamızda bazı değişkenler açısından, ortaokul ile lise okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine dair görüş ve tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tez konusu kapsamında Bayburt İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimine dair tutumları incelenip detaylı olarak araştırılmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı, Bayburt' taki ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine dair tutumlarını karşılaştırmaktır.

Çalışmada Bayburt'taki ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine dair tutumları; cinsiyet, geçirmiş oldukları sakatlıklar rahatsızlıklar

vs, ailedeki bireylerde spor yapanların olup olmadığı, yaş, yaşadıkları yer, okuduğu okul türü, okuduğu sınıf seviyeleri, annesinin eğitim seviyesi, babasının eğitim seviyesi, annesinin mesleği, babasının mesleği, ailesinin gelir seviyesi, okul başarısı ve ailesinin spor yapmasında sakınca görüp görmediği gibi faktörler arasındaki farklar karşılaştırılmıştır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Tutumlar, insanların davranışlarını yönlendirmede önemli bir yer tutmakta, inanç ve değer kaidelerine bağlı bir şekilde meydana gelmektedirler. Bundan dolayıdır ki bireylerin tutumunun olumlu veya olumsuz yönde oluşması büyük öneme sahiptir. Olumsuz olarak gelişen tutumlar, kişinin hayatına ileriki dönemlerde de olumsuz yansımaktadır. Bu yüzden insanlara ait duygular ve tutumları daha önceden kestirilebilirse, davranışlar öngörülebilir ve iyileştirilebilir. Bu durumu eğitim yönüyle ele alırsak öğrencilerin ilgili derse ait tutumu önceden kestirilebilirse davranışları öngörülebilir ve buradan hareketle onun derse karşı istedik kazanımlara ulaşması sağlanmış olabilir (1). Bu bakımdan tutumlar duyuşsal davranışlar arasında gösterilebilir. Aynı şekilde Bloom da tutumları duyuşsal giriş özellikler arasında ele almıştır (2).

Duyuşsal özellikler nevi şahsımıza münhasır özelliklerdir. Çünkü bizler değerlerimizi dikkate alarak yaşamımızı sürdürürüz. İnsan olmanın doğal sonucu söz konusu türden değerlere haiz olmaktır. Tutum ise bir miktar farklılıklar arz ederek belli yönde tavır sergilemeye neden oluşturan eğilimler barındırır. Fakat değerlerimiz nispetinde baskın değillerdir. Tutumlarımız farklı zaman ya da yer şartlarında farklılıklar gösterebilir. Yani değişkendir sabit değildir. Örnek vermek

gerekirse öğretmenini çok seven bir öğrencinin o dersi de çok sevmesi, öğretmeni tarafından terslenen öğrencinin o dersi sevmemesi tutumda değişmeler olabileceğini göstermektedir (3).

Ortaokul ve lise öğrencileri hakkında yaptığımız bu araştırmada öğrencilerin beden eğitimine dair tutumlarına cinsiyet, geçmiş oldukları sakatlıklar rahatsızlıklar vs, ailedeki bireylerde spor yapanların olup olmadığı, yaş, yaşadıkları yer, okuduğu okul türü, okuduğu sınıf seviyeleri, annesinin eğitim seviyesi, babasının eğitim seviyesi, annesinin mesleği, babasının mesleği, ailesinin gelir seviyesi, okul başarısı ve ailesinin spor yapmasına izin verip vermemesi gibi faktörlerin etkilerinin ortaya çıkarılması sonucunda ilgili bakanlıkların benzer projelerine katkı sağlaması açısından kaynak olacağı kanısındayız. Çalışmamız spor alanındaki araştırmalara önemli katkılar sağlar ve başkaca araştırmalara ufuklar açar.

3.4. Problem Cümlesi

Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları bazı değişkenler açısından karşılaştırıldığında önemli farklılıklar oluşmakta mıdır?

3.5. Alt Problemler

1. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları nasıldır?
2. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından

tutumları karşılaştırıldığında önemli farklılıklar oluşmakta mıdır?

3. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin geçirmiş oldukları rahatsızlık, sakatlık vs. değişkeni açısından tutumları karşılaştırıldığında önemli farklılıklar oluşmakta mıdır?
4. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin ailesinde spor yapanın olması değişkeni açısından tutumları karşılaştırıldığında önemli farklılıklar oluşmakta mıdır?
5. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin yaş değişkeni açısından tutumları karşılaştırıldığında önemli farklılıklar oluşmakta mıdır?
6. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin yaşadıkları yer değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
7. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türleri değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
8. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
9. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin annelerinin eğitim durumları değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
10. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin babalarının eğitim durumları değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
11. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin annelerinin meslekleri değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?

12. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin babalarının meslekleri değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
13. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin aile gelir düzeyleri değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
14. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin okul başarı düzeyleri değişkeni açısından tutumları arasında önemli bir fark var mıdır?
15. Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin ailesinin spor yapmalarına müsaade etmesi değişkeni açısından tutumları karşılaştırıldığında önemli farklılıklar oluşmakta mıdır?

3.6. Sayıtlar

- Anketleri cevaplayan ortaokul ve lise öğrencilerinin soruları doğru cevapladıkları varsayılmıştır.
- Veri toplama için kullanılan anket ölçekleri araştırma amacımıza uygun ve yeterlidir.
- Araştırmada belirlenen örneklem evreni temsil edebilecek düzeydedir.
- Araştırmada kullanılan istatistiksel çözümleme metotları, verilerin değerlendirilmesi açısından uygun ve yeterlidir.

3.7. Sınırlılıklar

Araştırmanın evrenini 2016–2017 öğretim yılı içinde Bayburt İl merkezi ve İlçelerindeki ortaokul ve lisede eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırma, 2016-2017 eğitim yılı içerisinde Bayburt İl merkezi ve İlçelerindeki ortaokul ve lisede renim gören 1998 ğrenci ile sınırlıdır.

4. GENEL BİLGİLER

4.1. Beden Eğitimi ve Spor Kavramı

İnsanoğlu en başından beri eğitim alan aynı zamanda eğitim veren bir varlık olmuştur. Bir diğer ifadeyle insanlar, başlangıçta kendi çevresi içinde bulunan diğer insanlara ve diğer varlıklara bakmak suretiyle onlardan birtakım yaşam becerilerini öğrenmişler ve sonrasında bu becerilerden işlevsel bakımdan en iyi olanlarını, kendi yakın çevrelerinden başlamak üzere toplumun diğer kesiminde yer alan insanlara öğretim yoluna gitmişlerdir. Tüm insanlık tarihi boyunca bu durum böyle devam etmiştir (4).

Eğitim faaliyetleri toplumların kültür seviyelerinin gelişimi sürecinin bir parçası durumundadır (5). Diğer bir ifadeyle eğitim; insan öğesinden başlamak üzere toplum içerisinde yer alan insanların dolayısıyla tüm toplumun gelişmesini, yetişmesini, onların belli bir amaç doğrultusunda hareket etmelerini sağlayan yetiştirme, geliştirme ve etkileme faaliyetleridir (6).

Beden eğitimini, bireyin fiziksel aktiviteler aracılığıyla beden ve ruh sağlığını geliştirmek için insan organizmasının sahip olduğu bütünlük ilkesine dayalı olarak tüm kişiliğin eğitimi şeklinde ifade etmek mümkündür (7). Bir diğer ifadeyle beden eğitimi insanın bedensel ve ruhsal sağlığının geliştirilmesi, iyi bir kişilik oluşturulması, manevi yönden ve milli yönden sağlam bir insan amaçlayan önemli bir eğitim etkinliğidir (8).

Beden Eğitimi, Milli Eğitimin ana prensiplerine bağlı kalarak kişinin ruh, fikir ve beden gelişimine katkıda bulunmaktır (9).

İnsanların, içinde yaşadıkları toplumun kaideleriyle uyumlu yaşayabilmesi, birbirleriyle ilişkilerini optimum seviyede düzenleyebilmesi, zeki, dürüst, bedensel ve ruhsal olarak sağlıklı, insan haklarına karşı saygılı olması ile alakalıdır. Ayrıca beden eğitimi, insanın kendini keşfedip, sosyalleşebilmesinde büyük rol oynar. Kısacası beden eğitimi bireyin bedenen sağlıklı, ruhen sağlıklı, vücut kabiliyetlerini daha iyileştirmeye ilişkin büyük çaplı bir faaliyettir (10).

Günümüzde beden eğitimi kişilerin farklı beklentilerini karşılayabilmek amacıyla kapsamını büyütürken toplumun problemlerinin çözümünde de etkili olmaktadır. Fişek (1980) yaptığı çalışmada beden eğitimi ve sporun insandaki saldırganlığın kontrol altına alınması yoluyla elverişli bir yarışma atmosferi sağlayan ve de kişinin içinde yaşadığı toplumla uyumunu basitleştiren kişilerin beden ve ruh sağlıklarını teminata alan faaliyetleri muhtevasında barındırır (11).

Beden eğitimi ve sporun esas amacı, çocukların fiziksel faaliyetler aracılığıyla eğitimini temin ederek her öğrencinin hareket kapasitesinin en yukarı seviyeye çıkmasına yardımcı olmaktır. Literatüre baktığımızda beden eğitimi ve sporun amaçları Nash (1948) tarafından sinir-kas, organik, yorulayıcı ve heyecansal gelişim olmak üzere dört kategoride değerlendirilirken, Irwin (1960) tarafından ise bu kategoriler duygusal, sosyal, zihinsel ve rekreasyonel olarak ifade edilmiştir. Bunlara ilaveten Nixon ve Jewett (1969) de beden eğitimi ve sporun amaçlarını 3 kategoride ele alarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak ele almışlardır (12).

4.2. Beden Eğitimi ve Sporun Amacı, Önemi ve Yararları

Beden eğitimi, insanların zihinsel ve fikirsel gelişimlerinin yanı sıra

bedensel gelişimlerinin, insanların toplumda daha dengeli, sağlıklı, verimli ve daha huzurlu olmalarını sağlar. Ayrıca toplumdaki insanların beden eğitimi ve spora katılımları neticesindeki başarıları sonucu ülkelerinin propaganda ve reklamlarını yapmaları yönüyle önemlidir (13).

Ortaokul ve lisede okuyan gençler zor bir gelişim evresindedirler. Beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde bu gençlerin gelişimlerine destek verilebilir. Ayrıca problem çözme yetileri de geliştirilebilir (14).

Çocukların özellikle büyüme ve ergenlik dönemi içerisinde gerçekleştirmiş oldukları fiziksel etkinlikler onların sosyal yönden gelişmelerini sağlarken aynı zamanda da duygusal becerilerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle fiziksel açıdan aktif olan öğrencilerin akademik motivasyonlarının yüksek olması da muhtemeldir. Gelişmiş pek çok ülkede uygulanmakta olan beden eğitimi faaliyetlerinin temasını, fiziksel uygunluk ve fiziksel yetilerin gelişimi ile beraber hayat boyunca sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek oluşturmaktadır (8).

Beden eğitimi aktivitelerinin insanlara kazandıracığı temel davranışlar Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği tarafından aşağıda belirtildiği şekilde sıralanmış bulunmaktadır (15);

- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişinin; bazı fiziksel aktiviteleri yapabilmek için gerekli olan becerileri edinir,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişinin; fiziksel sürekliliği fark edebilme duygusu geliştirir,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişi; bir hareke bağlı olan ya da harekete bağlı olmayan ve belirli bir ustalığı gerekli kılan yeteneklerini geliştirir,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişinin; hareket, dans ve sportif oyunların

yanı sıra spor hareketleri ile alakalı temel yetenekleri geliştirir,

- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişi; düzenli olarak yapılan fiziksel etkinliğin önemini anlar ve kendi sağlığını geliştirmeyi öğrenir,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişi; bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı bir birey olmasının yanı sıra sağlıklı bir tüketici olur ve sağlığına zarar veren alışkanlıklardan uzak durur,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişinin; kendisine karşı olan güven duygusu gelişir ve bunun yanı sıra dinleme becerisi gelişir,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişi; sportif hareketlerin temel niteliklerini ve estetik yönlerini kavrama becerisine sahip olur,
- Beden eğitimi ve spor dersi alan kişi; kişilik yeteneklerini geliştirir

4.3. Okullarımızda Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetlerinin Amacı ve

Önemi

Beden Eğitiminin ana amacı bireyin Milli Eğitim Temel Kanunu, Atatürk İlke ve İnkılâpları, Anayasa ve Türk Milli Eğitiminin esas amaçları çerçevesinde; gelişim farklılıkları da dikkate alınarak, toplumsal ve kişisel açıdan mutlu, sağlıklı, yaratıcı, dengeli, yapıcı, iyi bir ahlakla donatılmış, üreten, milli değerlerine duyarlı ve demokratik hayatın ana prensiplerini içselleştirmiş olmalarını sağlamaktır (16).

Beden eğitimi, toplumun tüm bireyleri olarak sporu uğraş edinmemizde, spora yaşam felsefesi olarak bakmamızda, sporda ülkemizin başarılı olmasında, yaşamdan keyf duyan, mutlu, kendine güvenen, sorumluluk alabilen ve sosyal

statüsü olan bireyler yetiştirmede, kısacası bir toplumun oluşmasında yadsınamaz bir etkidir (17).

Gelişmiş milletlerce uygulanan spor aktivitelerinin amacı, toplumu sıhhatli nesillerden oluşturmak ve sporun uluslararası bir çapa erişmesi nedeniyle de kültür tanıtımının yapılabileceği yaygın bir reklam aracı olarak kullanılabilmesidir (18).

Kişileri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yanlarıyla hepsini kapsayacak şekilde yetiştirmek çağdaş eğitimin esas ilkelerindendir (19). Görüleceği üzere sadece düşünce eğitimi değil artık insanın ruhsal yönünde dikkate alan bu yönüne de ihtiyaç duyulan bir eğitim söz konusudur. Çünkü insanın sadece beyinden ibaret olmadığı düşünülmektedir (20). Bedensel eğitimin beden eğitimi ve spor dersleriyle verilmesi, beden eğitimi dersinin eğitim açısından kıymetini göstermektedir (21). Çocukların büyüme ve erinlik çağlarındaki fiziksel aktiviteleri, sosyal ve duygusal yeteneklerinin olumlu yönde gelişimini desteklemektedir. Beden eğitimi sınava hazırlık sürecinde endişeyi minimize etmesi yönüyle ve öğrenme sürecinde verimliliği artırması yönüyle önemlidir. Her gün 10 ile 20 dakika civarında spor yapmak sınava hazırlık sürecinde gencin kaygı düzeyini azalttığı gibi öğrenme etkinliğinde artıracaktır (22).

4.4. Beden Eğitimi ve Spora Katılım

Büyüme çağında olan çocuklar ve ergenlerin sağlıklı bireyler olarak gelişmelerinde düzenli bir biçimde fiziksel aktivitelere katılmalarının sağlık açısından sağladığı faydaların yanı sıra fiziksel aktivitelerin olumlu psikolojik

etkilerinin de olduğu bilinen bir gerçek olmasına rağmen çoğu gencin yeterli düzeyde fiziksel aktivitelere katılmadıkları ileri sürülmektedir (23). Genç insanlarda görülen fiziksel aktivitelere iştirak etme eksikliğinin ve bazı genç bireylerde izlenen sedanter yaşam biçiminin ortadan kaldırılması için çeşitli stratejilerin geliştirilmesi ve bu hususa karşı müdahaleler gerekli görülmüştür. Bu konu hakkında yapılmış olan araştırmalardan elde edilen sonuçlarda, okullarda uygulanan beden eğitimi derslerinin genç bireylerin fiziksel aktivitelere yönlendirilmesinde ve teşvik edilmesinde önemli bir etken olduğu belirtilmektedir (24).

Genç bireylerin yaşı ilerledikçe fiziksel aktivitelere olan katılımlarının azalması, fiziksel aktivite seviyelerinin arttırılması adına bu konuda geliştirilen stratejilerin ve gerekli müdahalelerin planlanmasını kolaylaştırmak için bu durumun sebeplerinin ortaya konulması gerekliliğini göstermektedir (25).

Fiziksel aktiviteye katılımda yatkınlık faktörü genç bireyin fiziksel aktivitelere iştirak etme olasılığını arttırmaktadır (26). Burada fiziksel aktivite davranışı hakkında verilecek olan kararlar genç bireylerin kendilerine yönetebilecekleri iki temel soru ile belirlenmektedir: Genç bireyler kendilerine sorabilecekleri bu sorular ise ‘Yeterli miyim?’ veya ‘Buna değer mi?’ sorusudur. Birinci soru olan ‘Yeterli miyim?’ sorusu fiziksel aktiviteye katılmanın avantaj değerlendirmelerini ve tutumun iki ögesini içermektedir. Bu ikisi bilişsel ve duyuşsal bileşenlerdir. İkinci soru olan ‘Buna değer mi?’ sorusu ise genç birey tarafından genç bireyin kendini algılaması ile alakalı olan değişkenleri içermektedir. Burada bu soruların her ikisine de ‘evet’ yanıtını veren genç bireylerin daha aktif olan bir yaşam tarzına ve devamlı fiziksel aktivitelere

katılmaya daha elverişli oldukları kabul edilmektedir (27).

Fiziksel aktivitelere katılımı etkileyen sosyal destek faktörü ise çocukların fiziksel aktivite davranışlarını teşvik eden ve ana-baba desteği, akran desteği, öğretmen desteği ve antrenörler olmak üzere diğer önemli rollerden oluşan sosyal etkenleri içermektedir. Çocuklarda fiziksel aktivitelere yönelik olan tutumların ilk olarak oluşmaya başladığı yer olan aile ortamında, başta çocuğun ebeveynleri olmak üzere aile desteği fiziksel aktiviteye katılımı en önemli faktörlerden biri olarak görülmektedir. Burada ailenin fiziksel aktivitelere karşı yaklaşımı, çocukların fiziksel aktivitelere katılıp katılmamalarını hemen hemen en belirleyici unsurdur (28).

Genç bireylerin fiziksel aktivitelere katılımlarında ve fiziksel aktiviteyi kolaylaştıran içinde bulunulan çevre, fiziksel aktivite programlarına ulaşım, fiziksel beceriler, vücut kitle indeksi, formda olma gibi kişisel ve çevresel değişkenleri içine alan faktörler ise kolaylaştırıcılar olarak ifade edilmektedir (29).

4.5. Beden Eğitimi ve Spora Katılımda Ailenin Etkisi

Aile, çocukların ve aile bireylerinin yüz yüze olduğu ve samimi ilişkilerin en kuvvetli biçimde kurulduğu ilk gruptandır. Bu nedenle aile, bireyin değer ve yargılarının oluşmasında, ilk etkileri temin etmesi açısından ayrı bir öneme sahip bulunmaktadır. Boş zamanların değerlendirilmesine yönelik eğitimin ilk olarak başladığı yerde yine ailedir. Aile, aile üyesi bireylere boş zamanları değerlendirme yöntemini sistematik bir şekilde öğretmez; aile bunları dağınık bir şekilde ve tesadüfi olarak öğretmeye çalışır. Yani birey boş zamanları değerlendirmeyi aileden yaşantılar yoluyla öğrenmektedir (30).

Çocuklara ve genç bireylere boş zamanları değerlendirme faaliyetleri ile ilgili olarak bir ailenin öğretebilecekleri; ailenin sahip olduğu ekonomik seviyeye, almış oldukları eğitime ve içerisinde yaşamlarını devam ettirdikleri kültür gruplarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu bağlamda boş zamanları değerlendirme faaliyeti olarak karşımıza çıkan spor aktivitelerine katılıp katılmamayı da bu çerçevede içerisinde değerlendirmek mümkündür. Nitekim Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) bu konu hakkında gerçekleştirilmiş olan bazı araştırmalar da bu düşünceleri destekler niteliktedir. ABD'de yapılan bu araştırmalardan elde edilen bulgulara göre bireyin spor faaliyetlerinde bulunmasında onun tutum ve davranışlarını belirleyen en önemli değişkenler; bireyin ailesi, ailenin sahip olduğu kültür yapısı ve spora yönelik bakış açıları, bireyin içinde yaşadığı çevresinden aldığı tepkiler, maddi imkanlar, ailenin sosyal durumu, çocukluğunda katılmış olduğu sportif faaliyetler ve ailenin sosyal sınıf geçmişi olarak sıralanmaktadır (31).

4.6. Tutum Kavramı

Tutum kavramını ilk defa Herbert Spencer bir sözcük olarak kullanmıştır. Spencer, (1862) bu kavramı kişinin zihinsel halini açıklayabilmek amacıyla kullanmıştır. Sonraki süreçte Lange, (1888) tutum konusunu çalışmış ve bu kavrama dair bugünkü manaya nazaran farklı tanımlar kullansa da hemen hemen benzer tanımlar yapmıştır (32).

Tutumlarımız öğrenme yoluyla kazanılan, davranışlarımıza yön veren, karar alma zamanında yanlılığa sebep olan bir olgudur. Tutumlar yaşantı ve tecrübelerle, öğrenme süreci sonunda meydana gelir (34).

Tutum bir grubu, kişiyi, fikri veya kurumu kabul etmesi veya reddetmesi yoluyla gözlenebilen, duyuşsal bir eğilimdir (35).

Tutumlar insanların herhangi bir durum, olay veya bir olgu karşısında yapması beklenen olası davranış biçimleridir. Tutumun konusunu herhangi bir eşya, bir durum, bir olay, bir tasarım veya bir insan ya da insanlar grubu oluşturabileceği gibi, herhangi bir soyut kavram, olgu, durum veya mutluluk, üzüntü, mutsuzluk, kötü, iyi, ulu, yüce vb. gibi öğeler de tutumun konusu olabilir (33).

4.7. Tutumun Öğeleri

Tutumların davranışsal, zihinsel ve de duygusal olmak üzere üç yönü vardır. Tutumların bahsi geçen bu temel öğeleri birbirinden kati çizgilerle ayrılamaz çünkü birbirleriyle etkileşim durumundadır. Dolayısıyla birbirleri ile tutarlılık içindedirler (36). Bu kapsamda tutumların oluşabilmesi için söz konusu edilen zihinsel, duygusal ve davranışsal bu üç öğe arasında zoraki bir eşgüdüm vardır (33).

4.7.1. Bilişsel Öğe

Bilişsel öğe, literatürde zihinsel öğe şeklinde de karşımıza çıkabilir. Bilişsel öğe ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bernstein ve arkadaşları (1994) bilişsel öğeye birtakım inanç demişlerdir. Penner (1978) bilişsel öğeye tutum nesnesi ile alakalı inançlardan oluşur demiştir. Taylor ve arkadaşları (1996) bilişsel öğeye kişinin özellikle tutum nesnesine yönelik sahip olduğu bilgi, olgu ve

inançları barındıran düşüncelerdir demiştir. Bu öğeye dair açıklamara baktığımızda tanımların bir birlerine çok benzediği göze çapmaktadır (37).

Tutumun bilişsel yönünü bireyin tutum nesnesine yönelik bilgi, düşünce, ve inançları oluşturur (38). Tutum nesnesi ile alakalı olan bilgi, düşünce ve inançların oluşması için kişinin ilgili konu veya konular ile alakalı bir deneyim yaşaması sonucunda elde edilmektedir. Öncelikle kişinin doğrudan ya da dolaylı olarak bu tür bir uyarıcı grubunun var olduğunu öğrenmesi gerekmektedir (28).

Tutumlar, var olan ve kişi tarafından kabul edilen bir konuya yönelik olduğu söylenebilir. Keza, var olup olmadığı net olmayan durumlarda tutum oluşmaz. Tutum nesnesi ile tutuma ait bilgilerimiz ne boyutta gerçekse söz konusu tutumlar o boyutta daimi olurlar. Tutum nesnesine dair bilgilerimizde değişiklik olursa tutumlarımızda doğal olarak değişecektir (39).

4.7.2 Duyuşsal Öge

Tutumları oluşturan bir diğer öge ise duygusal ögedir. Tutumun duygusal ögesi kişiye özel olan ve somut gerçeklerle açıklanamayan hoşlanıp hoşlanmama durumudur (40). Diğer bir deyişle duygusal öge, kişinin tutum nesnesine yönelik olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerini kapsayan duygu ve hislerinden oluşur (41). Kısaca duygusal öge, tutum nesnesine ilişkin duygulardan oluşur (42).

Bireyin bir nesneye yönelik duygu ve değerlendirmeleri onun tutumunu oluşturmaktadır (38, 43).

Tutumun kişiden kişiye farklılık gösteren ve gerçeklerle ifade edilemeyen, hoşlanma- hoşlanmama boyutunu oluşturur (44). Duyuşsal öge aslında bilişsel öğeye nazaran basittir. Duyuşsal öge olumlu veya olumsuz bir tepki öneğilimi

şeklinde kendini açığa verir. Bununla beraber, duyuşsal öge boyutu daha baskın olan tutumların değişimi de zordur (45).

4.7.3 Davranışsal Öge

Davranışsal öge, kişinin tutum nesnesine dair olumlu ya da olumsuz davranışlarda bulunma eğilimidir (15). Fakat gerçek davranışların ortaya çıkmasına niyetler her zaman sebep olmazlar. Birey tarafından gösterilecek olan bu davranış biçimlerinin onun sözlerinden veya diğer hareketlerinden gözlenmesi mümkündür (33). Bireyin sahip olduğu inançlarının ve bilgilerinin sonucu olarak oluşan değer yargısı, onu bir nesneye karşı pozitif veya negatif hareketlerde bulunmaya eğilimli duruma getirecektir. Bireyin davranışlarında olumlu ya da olumsuz yönde meydana gelen oluşum da tutumun davranış faktörüdür. Dolayısıyla kişi eğer bir nesneye yönelik pozitif bir tutuma haiz ise o nesnenin gereği çerçevesinde olan davranışları sergilemeye amade hale gelecektir (24).

4.8. Tutumların Oluşması

Bir çok tutumun kökeni çocukluk yıllarına dayanmakta ve çoğunlukla doğrudan yaşantı, sosyal öğrenme, pekiştirme, taklit ile kazanılmaktadır (46). Ancak kazanılan tutumların kaynağı bireysel tecrübelerden çok, anne ve babalardır. İlkokul çağındaki çocuklar farklı konulara dair tutumlarını anlatırken, genellikle anne veya babalarının söylemlerinden örnekler verirler (47).

Tutumların oluşumunda pek çok faktörün etkisi vardır. Çalışma sonuçlarına göre bahsi geçen faktörler şunlardır. Kişinin ilk yaş yaşantıları, kişinin

önceden edindiği önkabul ve önyargılar, kişinin yaşamış olduğu çevre, kişinin benlik algısı ve de kişinin öğretimi (34).

4.9. Tutumların Özellikleri

Tutumlar bireyseldir (48).

Tutumlar herhangi bir nesneye yönelik belirli bir tepkide yahut davranışta bulunmaya hazır olmayı gösterirler (49).

Tutumlar; bilişsel, duygusal ve de davranışsal olmak üzere üç öğesden oluşurlar (50, 51).

İnsan- obje ilişkisinde, tutumların etki ettiği bir yanlılık meydana gelir. Kişi bir objeye dair herhangi bir tutum meydana getirdikten sonra, ona tarafsız bakamaz (34).

Tutumlar durağandır. Bireyler belli bir yönde edinmiş oldukları tutumları kolay kolay değiştirmezler (49). Ancak tutumların değişmesi zor olsa da yine de değişebilir. Güçlü olan tutumlar, zayıf olan tutumlara göre daha durağandır (52).

Tutumlar, birey ve obje ilişkisinde bir düzenlilik oluşmasını sağlar. Öğrenme zamanı içinde kademe kademe biçimlendiğinden, insanın etrafını anlamasına da destek olurlar (34).

Tutumlar olumlu veya olumsuz davranışlara neden olabilir (34).

4.10. Tutumların Ölçülmesi

Tutumlar doğrudan ölçülemezler. Bireyler tarafından sergilenen bazı davranışlar gözlemlenerek, dolaylı yoldan bir kanıya varılmaya çalışılır. Çoğunlukla bireylerden önceden hazırlanmış sorulara sözlü veya yazılı olarak yanıt vermeleri istenir. Bu yanıtlar bireyin tutumunun bir göstergesi olarak kabul görülür (53).

Tutum ölçeklerinden bazılarını aşağıda belirtildiği şekilde sıralamak mümkündür (54):

- Bugardus Sosyal Uzaklık Ölçeği:
- Thurstone Tipi Ölçekler:
- Guttman Tipi Ölçekler:
- Likert Tipi (Tutum Yoğunluğu) Ölçekler:

4.11. Tutumların Değişme Durumu

Tutumlar durağandır. Bireyler belli bir yönde edinmiş oldukları tutumları kolay kolay değiştirmezler (49). Ancak tutumların değişmesi zor olsa da yine de değişebilir. Güçlü olan tutumlar, zayıf olan tutumlara göre daha durağandır (52).

Tutum değişimi konusunda yapılan birçok araştırma da mesajın kaynağı, kendisi ve mesajı alan kişi şeklinde sınıflandırılmıştır. Mesajı gönderen kişinin güvenilir olması mesajın da ikna edici olmasına direkt etki etmektedir. Aynı şekilde mesajın ilişkilendirildiği insanların bize benzerliği, çekiciliği ve sevilen kişiler olması da mesajın ikna kabiliyetini artırmaktadır. Mesajı alan bireyin kolay bir şekilde ikna edilebilir olması, tutumun değişmesine etki eder. Kişiler, önceki

tutum durumları ile uyumsuz bilgileri gözardı etme eğilimindedirler. Bu yüzden, mesaj alıcının önceki tutum durumu mesajın ikna etkisini değiştirebilir (47).

4.12.Tutum Ölçeklerinin Eğitimde Kullanılması

Eğitimde esas alınan duyuşsal davranışlardan kimileri direkt tutumlarla alakalıdır. Tutumlar, kişi davranışlarının en büyük tayin edicilerinden olmaları sebebiyle öğrencilerde, kültürümüzün farklı elemanlarına toplumumuzun farklı kurumlarına ve etraftaki diğer gruplara dair olumlu ve de sağlıklı tutumlar geliştirmeyi sağlarlar. Söz konusu hedeflerin hangi oranda gerçekleştirildiğini bilmek, sadece geliştiğine inanılan tutumların ölçülmesiyle imkan dahilindedir. Onun için programların ve uygulamaların değerlendirilmesinde tutum ölçümlerine de yer verilir (55).

Öğrencilerin arkadaşlarına, derslerine, okula karşı tutumları, okul içinde ve okul dışındaki faaliyetlerine ve bu sayede başarılarına da yansır. Tüm bu mevzulara dair olumlu tutumlar oluşturmakta okula ciddi vazifeler düşmektedir. İşte bu noktada tutum ölçeklerine ihtiyaç duyulmaktadır (55).

4.13. Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılması

Diğer eğitim alanlarındaki gibi öğrenciler beden eğitimi dersine yönelikte bazı tutumlar geliştirirler. Gelişecek olan olumlu tutumlar ders verimini artırırken aynı zaman da öğretmeninde motivasyonunu artırabilir (56).

Eğitim-öğretim sistemi içerisinde okullarda uygulanan beden eğitimi dersleri genel eğitimin de ayrılmaz bir parçası ve de tamamlayıcısı olmanın yanı sıra çocuklarda kişilik eğitimi için de oldukça öneme sahip olan bir ders olma

özelliğini de taşımaktadır. Okullarda uygulanan beden eğitimi dersleri bu dersi alan öğrencilerin birçok farklı yönden gelişimlerine de destek olmaktadır. Ayrıca beden eğitimi dersleri toplumu daha sağlıklı yaparak genel eğitimin meydana gelmesinde de ciddi bir role sahiptir. Genel eğitim sistemi içerisinde bu derece önemli bir yere sahip olan beden eğitimi derslerinin temel amacını fiziksel aktivitelere katılım için olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesi oluşturmaktadır (54).

Öğrenciler eğitimleri ve öğretimleri için okula devam ettikleri süre boyunca öğretmenler, ders konuları ve aynı sınıfa devam eden sınıf arkadaşlarına yönelik olarak genellikle olumlu bir bakış açısına sahip olurlar. Okul içerisinde uyulması gerekli olan okul kurallarına uyarlar, diğer öğrenciler ile uyumlu bir biçimde çalışırlar, arkadaşlarına sevgi ve saygı gösterirler, boş zamanlarını kendileri için faydalı olan etkinliklerde bulunarak değerlendirirler. Söz konusu edilen bu davranışların sergilenmesinde ise tutum çok zaman etkin bir şekilde rol almaktadır (57).

Beden eğitimi dersleri kapsamındaki destek, sportif faaliyetlere katılma olanağının sağlanması ve medya çocukların fiziksel aktivitelere karşı olumlu tutum sergilemelerinde etkilidirler (58).

Beden eğitimi dersine yönelik olarak öğrenci tutumlarının derse yönelik sahip oldukları motivasyonlarına göre biçimlendiği bu konuda yapılan çeşitli araştırmalar ile belirtilmiş bulunmaktadır (59). Ayrıca bu çalışmalarda özellikle öğrencilerin içinde buldukları sosyal yaşamlarına ait koşulların ve şartların beden eğitimi derslerine yönelik oluşturdukları tutumlarını doğrudan etkilediği saptanmıştır (60).

5. YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının karşılaştırıldığı bu çalışmamızda betimsel tarama modeli esas alınmıştır.

5.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evreni Bayburt ili merkez ve merkeze bağlı ilçelerindeki 38 ortaokul ve lise okulu ve 1998 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemi ise Bayburt ili ve ilçelerindeki ortaokul ve lise okullarından amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen, 30 ortaokul ve lise okulu içinden lisede öğrenim gören 705, ortaokulda öğrenim gören 500, olmak üzere 613 erkek öğrenci, 592 kız toplam 1205 gönüllü öğrenciden oluşmaktadır.

5.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplamak amacıyla iki kısımdan meydana gelen Demirhan ve Altay aracılığıyla oluşturulmuş “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin ilk bölümünde kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise yukarıda bahsi geçen tutum ölçeği kullanılmıştır. incelendiğinde 24 maddeden oluşan tutum ölçeğine ilişkin yapılan güvenirlik analizi sonucunda crobbach alpha değeri 0,919 bulunmuştur. Bu da ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Verilerin normal dağılıma uyup uymadığını denemek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmış olup basıklık değeri skewness $-0,779$ çarpıklık değeri kurtosis $,518$ olduğu tespit edilmiştir. Bu

değerler verilerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir.

Ölçek maddelerinden 1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 13, 19, 20, 22, 24. maddeler olumsuz 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18,21, 23. maddeler olumlu maddeler olarak ele alınmıştır.

Ölçekte birinci madde tamamen katılmıyorum. İkinci madde katılmıyorum. Üçüncü madde kararsızım. Dördüncü madde katılıyorum. Beşinci madde tamamen katılıyorum şeklindedir.

Ölçeğin en yüksek puanı 24, en düşük puanı ise 120 olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak 1 ile 24 puan aralığı en olumsuz tutumu, 25 ile 48 puan aralığı olumsuz tutumu, 49 ile 72 puan aralığı nötr tutumu, 73 ile 94 puan aralığı olumlu tutumu, 95 ile 120 puan aralığı en olumlu tutumu göstermektedir. Alınabilecek puanları belirlemenin başka yolu da her bir madde puanlarının toplamının madde sayısına bölünmesidir. Bu şekilde elde edilecek istatistik değer 1 ile 5 arasında değer alacaktır. 1 ile 2 puan aralığı olumsuz tutumu, 3 ile 5 puan aralığı olumlu tutumu verecektir (56).

5.4. Verilerin Toplanması

2016-17 eğitim-öğretim döneminde Bayburt İli ve merkeze bağlı ilçelerindeki 30 ortaokul ve lise kurumlarında okuyan öğrencilere “Kişisel Bilgi Formu” ve“Beden Eğitim ve Spora Yönelik Tutum Ölçeği” araştırmacı ve beden eğitimi öğretmenleri gözetiminde uygulanarak anketlerin doğru ve tam olarak doldurulması sağlanarak değerlendirmeye alınmıştır.

5.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21.00 programı kullanılmıştır. 1205 adet anket sonucunda her bir tutum maddesinin yüzdesi, frekans değeri hesaplanmıştır. Ayrıca analiz sürecinde varyanslar homojen ise t-testi, tek yönlü varyans analizi ve de Scheffé testleri uygulanmıştır. Varyanslar homojen değil ise Dunnett T3 testi uygulanmıştır. Çalışmamızda anlamlılık değeri 0,05 alınmıştır.

6. BULGULAR

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 1.Tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Görüşlerinin “Cinsiyet” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	Sd	Levene		T	P
							F	P		
Cinsiyet	Erkek	613	50.9	4,0502	,70995	1203	,178	,673	5,230	,000*
	Kız	592	49.1	3,8324	,73517					

Tablo 1 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre yapılan t-test sonucunda ölçüğe ilişkin olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Erkeklerin tutum puanları kızlardan yüksek çıkmıştır. ($P < 0,05$)

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin daha önceden ciddi bir rahatsızlık, sakatlanma geçirdiniz mi? değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 2.Tabloda verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Görüşlerinin “daha önceden önemli bir rahatsızlık, sakatlanma geçirdiniz mi?” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	Sd	Levene		T	P
							F	P		
Daha Önceden	Evet	178	14.8	3,9496	,71206					
Önemli Bir										
Rahatsızlık,						1203	,001	,971	,127	,899
Sakatlanma vb.	Hayır	1027	85.2	3,9421	,73376					
Geçirdiniz mi?										

Tablo 2 incelendiğinde “daha önceden ciddi bir rahatsızlık, sakatlanma geçirdiniz mi?” sorusuna ilişkin olarak yapılan t-testi sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.($P>0,005$)

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin ailenizde spor yapan var mı? değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 3.Tabloda verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Görüşlerinin “Ailenizde Spor Yapan Var Mı?” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	Sd	Levene		T	P
							F	P		
Ailenizde Spor	Evet	456	37.8	4,0582	,75080					
Yapan Var Mı?	Hayır	749	62.2	3,8731	,70896	1203	4,237	,040	4,297	,000

Tablo 3 incelendiğinde “aileniz de spor yapan var mı?” sorusuna ilişkin yapılan t-testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.Spor yapan

katılımcıların lehine olumlu bir sonuç görülmüştür. ($P < 0,05$)

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 4.Tabloda verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Görüşlerinin “Yaş” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark	
										F	P				
Yaş	13 yaş ve altı	52	4.3	4,02	,72	Gruplar arası	7,088	2	3,544	8,217	,000	6,708	,001	2-3	
	14-15 Yaş	454	37.7	4,03	,66										Grup içi
	16 Yaş ve üzeri	699	58.0	3,87	,76										
	Toplam	1205	100.0	3,97	,71	Toplam	642,158	1204							

Tablo 4 incelendiğinde “yaş değişkenine göre yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığa ilişkin olarak varsyanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda 16 yaş ve üzere grup ile 14-15 yaş grubu arasında farklılık olduğu ve derse ilişkin tutum ölçeği ortalamasının 16 yaş ve üzeri grupta daha düşük olduğu görülmüştür.

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin yaşadıkları yer değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri

5.Tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Görüşlerinin “Öğrencilerin Yaşadıkları Yer” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
									F	P			
İlçe- Kasaba	661	54.9	3,93	,76	Gruplar arası	4,063	2	2,032					
Köy	177	14.7	4,07	,62	Grup içi	638,094	1202	,531	5,452	,004	3,827	,022	2-1,3
Toplam	1205	100.0	3,96	,69	Toplam	642,157	1204						

Tablo 5 incelendiğinde “öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine ilişkin olarak yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığa ilişkin olarak varsayanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda ilçe kasabada yaşayanlar ile diğerleri arasında fark tespit edilmiştir. Bu farklılık da ilçe de yaşayanlar lehine katılımcıların tutum ortalamalarının farklılık gösterdiğini ortaya çıkmıştır.

Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin okudukları okul türü değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 6.Tabloda verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Görüşlerinin “Okudukları Okul Türü” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
										F	P			
Okudukları Okul Türü	Meslek Lisesi	134	11,1	3,80	,72	Gruplar arası	8,402	4	2,101	8,245	,000	3,977	,003	1,2-4
	Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu veya Fen Lisesi	427	35,4	3,88	,81									
	Anadolu İmamhatip Lisesi	144	12,0	3,94	,63									
	Ortaokul	377	31,3	4,03	,68									
	İmamhatip Ortaokulu	123	10,2	4,01	,60									
Toplam	1205	100,0	3,93	,68	Toplam	642,158	1204							

Tablo-6 incelendiğinde “okudukları okul türüne ilişkin olatrak yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığa ilişkin olarak varsyanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda orta okul ile Meslek Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu veya Fen Lisesi arasında fark tespit edilmiştir. Ortaokul’da tutum ölçeği ortalamalarının liselere oranla daha yüksek çıkmıştır.

Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin okudukları sınıf değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 7.Tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Görüşlerinin “Okudukları Sınıf” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
										F	P			
Okudukları Sınıf	6.Sınıf	12	1,2	3,88	,88	Gruplar arası	6,925	4	1,731	6,735	,000	3,271	,011	3-5
	7.Sınıf	67	5,6	4,02	,74									
	8.Sınıf	421	34,9	4,03	,65	Grup içi	635,232	1200	,529					
	11.Sınıf	22	1,8	3,81	,57									
	12.Sınıf	683	56,5	3,88	,77	Grup içi	642,158	1204	Toplam	1205	100,0	3,92	,72	Toplam
	Toplam													

Tablo 7 incelendiğinde sınıf değişkenine ilişkin olarak yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığa ilişkin olarak varsayanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda 8.Sınıf ile 12.Sınıflar arasında farklılık bulunmakta olup, 8.Sınıf ortalaması 12.Sınıf ortalamalarından yüksek çıkmıştır.

Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin annelerinin öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 8.Tabloda verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Görüşlerinin “Annenin Öğrenim Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark	
										F	P				
Annenin Öğrenim durumu	Okur Yazar	188	10,55	3,95	,67										
	İlkokul veya ilköğretim Mezunu	833	60,65	3,95	,72	Gruplar arası	4,529	4	1,132						
	Lise Mezunu	145	20,15	3,91	,76										
	Yükseköğül, Üniversite	34	7,65	3,68	,95	Grup içi	637,629	1200	,531						
	Lisans üstü	5	,95	3,34	,59										
Toplam		1205	100.0	3,76	,73	Toplam	642,158	1204							
											1,172	,142	2,131	,075	Yok

Tablo-8 incelendiğinde annenin öğrenme durumuna ilişkin yapılan anova testinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin babalarının öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T

değerleri 9.Tabloda verilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Görüşlerinin “Babanın Öğrenim Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
										F	P			
Babanın Öğrenim durumu	Okuryazar	66	10,55	3,89	,65	Gruplar arası	2,653	4	,663	2,969	,019	1,244	,290	Yok
	İlkokul veya ilköğretim Mezunu	629	60,65	3,96	,69									
	Lise Mezunu	341	20,15	3,93	,80									
	Yükseköğül, Üniversite	151	7,65	3,92	,74	Grup içi	639,505	1200	,533					
	Lisansüstü	18	,95	3,60	,60									
Toplam		1205	100.0	3,86	,69	Toplam	642,158	1204						

Tablo-9 incelendiğinde Babanın öğrenme durumuna ilişkin yapılan anova testinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin annenin meslek durumu değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 10.Tabloda verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Görüşlerinin “Annenin Meslek Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
										F	P			
Annenin Meslek durumu	Ev HAnımı	1073	89,0	3,95	,72	Gruplar arası	1,452	3	,484	3,521	,015	,907	,437	Yok
	Serbest Meslek	42	3,5	3,87	,60									
	İşçi, Memur	59	4,9	3,86	,88	Grup içi	640,706	1201	,533					
	Diğer	31	2,6	3,78	,89									
Toplam	1205	100,0	3,86	,77	Toplam	642,158	1204							

Tablo-10 incelendiğinde annenin mesleğine ilişkin yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Onbirinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin babanızın meslek durumu değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 11.Tabloda verilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin Görüşlerinin “Babanızın Meslek Durumu ” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark	
										F	P				
Babanızın Meslek durumu	Çalışmıyor	49	4,1	3,90	,68	Gruplar arası									
	Serbest Meslek	474	39,3	3,93	,73										,328
	İşçi, Memur	365	30,3	3,96	,75	Grup içi									
	Diğer	317	26,3	3,94	,70										641,829
Toplam	1205	100,0	3,93	,71	Toplam	642,218	1204				1,899	,128	,205	,893	Yok

Tablo-11 incelendiğinde Babanın mesleğine ilişkin yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Onikinci Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin ailenin gelir durumu değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 12.Tabloda verilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Görüşlerinin “Ailenin Gelir Durumu” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
										F	P			
Ailenin Gelir Durumu	0-500 TL Arası	50	4,1	3,81	,71									
						Gruplar arası	2,484	4	,621					
	501-1000 TL Arası	135	11,2	3,90	,71									
	1001-1300 TL Arası	190	15,8	3,88	,75					1,200	,309	1,165	,325	Yok
	1301-2000 TL Arası	311	25,8	3,97	,66	Grup içi	639,673	1200	,533					
	2001 TL ve Üzeri	519	43,1	3,96	,75									
Toplam		1205	100.0	3,90	,71	Toplam	642,158	1204						

Tablo -12 incelendiğinde ailenin gelir durumuna göre yapılan anavo testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Onüçüncü Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin okuldaki başarı durumu değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 13.Tabloda verilmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin Görüşlerinin “Okuldaki Başarı Durumu” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark
										F	P			
Okuldaki Başarı durumu	Çok İyi	276	4,1	3,98	,72	Gruplar arası	3,454	3	1,151	5,813	,001	2,165	,090	Yok
	İyi	520	39,3	3,97	,67									
	Orta	355	30,3	3,88	,77	Grup içi	638,703	1201	,532					
	Geliştirilmeli	54	26,3	3,79	,93									
Toplam	1205	100,0	3,90	,77	Toplam	642,157	1204							

Tablo-13 incelendiğinde okuldaki başarı durumuna göre yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Ondördüncü Alt Probleme Ait Bulgular: Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencilerinin aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu? değişkenine göre dağılımı, yüzde oranı, tutum puanları ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi, F ile T değerleri 14.Tabloda verilmiştir.

Tablo 14: Öğrencilerin Görüşlerinin “Aileniz Spor Yapmanıza İzin Veriyor Mu?” Değişkeni Açısından Sayısal Değerleri.

Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{x}$	SS	VK	KT	Sd	KO	Levene		F	P	Anlamlı Fark									
										F	P												
Aileniz Spor Yapmanıza İzin Veriyor Mu?	Evet	948	54.9	3,98	,71	Gruplar arası	12,122	2	6,061														
	Kısmen	211	14.7	3,84	,69										Grup içi	630,035	1202	,524	4,602	,010	11,564	,000	1,2-3
	Hayır	46	30.5	3,51	,93																		
Toplam	Toplam	1205	100.0	3,77	,77	Toplam	642,472	1204															

Tablo-14 incelendiğinde aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu sorusuna ilişkin yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık izin verilenler ile diğerleri arasındadır. Spor yapmasına izin verilenlerde tutum ölçeğine ilişkin ortalamaların diğerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür.

7. TARTIŞMA

Araştırmamızda birinci alt problemimiz açısından ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını değerlendirdiğimizde; tutum puan ortalamalarının büyük ölçüde olumludur diyebiliriz. Buradan hareketle ortaokul ve lise öğrencileri beden eğitimi ve spora karşı olumlu bir tutum içerisinde neticesine ulaşılabilir.

Güllü ve Korucu (2005) çalışmalarında öğrenci gruplarının beden eğitimine yönelik tutumlarının büyük ölçüde olumlu yönde bulduklarını açıklamışlardır.

Erkmen ve arkadaşları (2006) çalışmalarında özel ilköğretimdeki öğrencilere verilen beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını olumlu bulmuşlardır.

Subramaniam and Silverman (2007) çalışmalarında öğrencilerin beden eğitimine dair tutumlarının pozitif yönlü olduğunu ifade etmişlerdir.

Yukarıda bahsi geçen araştırma sonuçları ile bizim yapmış olduğumuz araştırma sonuçları örtüşmektedir. Öğrencilerin büyük oranda beden eğitimi ve spor dersine dair tutumlarının olumlu olmasının onların derse karşı istekli ve sporda başarının tatmin edici bir faktör olması kanaatini taşıyoruz.

Araştırmamıza göre ikinci alt problemimiz için ortaokul ve lise öğrencilerinin cinsiyet farklılıkları dikkate alınarak yapılan değerlendirmemizde; öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spora karşı tutum puan ortalamaları karşılaştırmasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. İncelendiğinde Erkeklerin kızlara nazaran tutum puan ortalamaları daha yüksek

çıkmiştir. Dolayısıyla erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları daha yüksektir neticesine ulaşılabilir.

Chung ve Phillips (2002) çalışmalarında kız ve erkek öğrencilerin boş zaman egzersizlerine dair tutum puanlarını karşılaştırmış olup erkek öğrenciler lehine tutum değerlerine ulaşmışlardır. Bu sonucun erkek öğrencilerin aynı zaman da beden eğitimine ilişkin tutumlarının da yüksek olmasıyla ilişkili olduğu kanısına varmışlardır.

Demirhan ve Koca (2004) kız ile erkek öğrencilerin tutum puanları arasında yaptıkları karşılaştırmada ise erkek öğrencilerin tutum ortalamalarının kız öğrencilere nazaran daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Hünük (2006) çalışmasında cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin tutum puanlarında anlamlı farklılık bulmuştur. Hem kız hem de erkek öğrencilerin olumlu tutum sergiledikleri bu çalışmada erkek öğrencilerin tutumlarının bütün sınıf düzeylerinde kızlara nazaran daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Yukarıda bahsi geçen araştırma sonuçları ile bizim yapmış olduğumuz araştırma sonuçları örtüşmektedir. Sosyo-kültürel nedenlerin erkekler lehine sonuçlar çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmamıza göre üçüncü alt problemimiz için ortaokul ve lise öğrencilerinin geçirmiş oldukları sakatlık, rahatsızlık vs. açısından yaptığımız değerlendirmemizde; ortaokul ve lise öğrencilerinin geçirmiş oldukları sakatlık, rahatsızlık vs. açısından beden eğitimi ve spora yönelik olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı gözlenmiştir. Buradan hareketle öğrencilerin geçirmiş oldukları sakatlık, rahatsızlıkların beden eğitimi ve spora yönelik olarak tutumlarda bariz bir etkiye neden olmadığı neticesine ulaşılabilir.

Araştırmamıza göre dördüncü alt problemimiz için ortaokul ve lise öğrencilerinin ailelerinde spor yapanın olup olmaması açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir fark bulunmuştur. Spor yapan katılımcıların lehine olumlu bir sonuç görülmektedir. Buradan hareketle de öğrencinin ailesinde spor yapan birinin olmasının beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarda bir etken olduğu neticesine ulaşılabilir.

Bulgu ve Akcan (2003) çalışmalarında birbirinden bağımsız sosyo-kültürel çevreden çocukların serbest zamanlarında spora katılımlarında ailelerinde sporla uğraşan birinin olmasının kayda değer etkisi olduğunu ifade etmişlerdir.

McPherson ve arkadaşları (1986) çalışmasında aile içinde spora katılım ya da geçmişte sporla ilgilenmiş kişiler varsa, yine sporla alakalı uğraşlar yapıyor ya da seyrediliyorsa bu çocuklarda da sporla ilgilenme ve spora katılım oranlarının fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Aynı şekilde Öztürk (1998) çalışmasında ailelerin sporla alakalı olması durumunda çocuğun da spora katılımında olumlu bir etki oluştuğunu ifade etmiştir.

Yukarıda bahsi geçen araştırma sonuçları ile bizim yapmış olduğumuz araştırma sonuçları örtüşmektedir. Bu yüzden ailenin spora ilgisi, spora bakışı ve hasbelkader sporun bir yerinde bulunmaları çocuğunda tutumuna olumlu bir şekilde yansımaktadır diyebiliriz.

Araştırmamıza göre beşinci alt problemimiz için ortaokul ve lise öğrencilerinin yaşları açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık görülmüştür. İncelendiğinde 16 yaş ve üzere grup ile 14-15 yaş grubu arasında farklılık olduğu ve derse ilişkin tutum ölçeği ortalamasının 16 yaş ve üzeri grupta

daha düşük çıkmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin yaşlarının beden eğitimi ve spora yönelik tutumların oluşumunda önemli bir etken olduğu neticesine ulaşılabilir. Gruplar arasındaki bu etkinin sebebi olarakta son sınıf öğrencilerinin sınav hazırlıklarının tutumlarına olumsuz yönde yansıdığını düşünmekteyiz. Bu konu başka araştırmacılar tarafından ayrıca ele alınarak çalışılabilir.

Araştırmamıza göre altıncı alt problemimiz için ortaokul ve lise öğrencilerinin yaşadıkları yer açısından yaptığımız değerlendirmede; öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine ilişkin olarak yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığa ilişkin olarak varsyanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda ilçe kasabada yaşayanlar ile diğerleri arasında fark tespit edilmiştir. Bu farklılık da ilçe de yaşayanlar lehine katılımcıların tutum ortalamalarının farklılık gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Buradan hareketle İlçe-kasabada yaşayanların il ve köyde yaşayanlara nazaran beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir. Bunun sebebi olarakta imkansızlıkların verdiği dezavantajın spora karşı bir özlem duygusuna yol açtığı kanaatini taşımaktayız.

Araştırmamıza göre yedinci alt problemimiz için ortaokul ve lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türü açısından yaptığımız değerlendirmede; öğrencilerin okudukları okul türüne ilişkin olarak yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığa ilişkin olarak varsyanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruplardan

kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda orta okul ile Meslek Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu veya Fen Lisesi arasında fark tespit edilmiştir. Ortaokul'da tutum ölçeği ortalamalarının liselere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun sebebi olarakta lise de okuyan öğrencilerin üniversite sınavlarına hazırlık süreçlerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını etkiledikleri söylenebilir. Buradan hareketle öğrencilerin okudukları okul türünün beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarda önemli bir etken olduğu neticesine varılabilir.

Araştırmamıza göre sekizinci alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi açısından yaptığımız değerlendirmede; öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine ilişkin olarak yapılan anova testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığa ilişkin olarak varsyanların homojenliğine ilişkin yapılan levene testi sonucuna göre varyansların homojen olmadığı tespit edilmiş ve farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının bulunması için dunnett t3 testi sonucunda 8.Sınıf ile 12.Sınıflar arasında farklılık bulunmuş olup, 8.Sınıf ortalaması 12.Sınıf ortalamalarından yüksek çıkmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin okudukları sınıf seviyesinin beden eğitimi ve spora dair tutumlarda belirleyici bir etkiye sahip olduğu neticesine ulaşılabilir.

Altay ve Özdemir (2006) çalışmalarında; Öğrencilerin tutum puanlarında sınıf seviyelerine göre anlamlı farklılık olduğunu tespit etmişlerdir.

Hünük (2006) çalışmasında; ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark olduğunu ifade etmiştir.

Subramaniam and Silverman (2007) çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin

sınıf seviyelerine göre tutum ortalamalarının ters orantılı yani sınıf seviyesi yükseldikçe tutum puanlarının düştüğünü ifade etmişlerdir.

Yukarıda bahsi geçen çalışmalar da bizim bulgularımızı destekler mahiyettedirler.

Araştırmamıza göre dokuzuncu alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin annelerinin öğrenim durumu açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarında annelerinin öğrenim durumlarının belirleyici bir faktör olmadığı neticesine ulaşılabilir.

Bulgu ve Akcan (2003) çalışmalarında 15–19 yaş aralığındaki öğrencilerin spora katılımları ile anne öğrenim durumları arasında anlamlı fark olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuç bizim elde ettiğimiz sonuçlarla örtüşmemektedir. Çalışmanın sadece spora katılım boyutuyla ele alınması sonuçların farklı çıkmasına etki etmiş olabileceğini düşünmekteyiz.

Araştırmamıza göre onuncu alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin babalarının öğrenim durumu açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Buradan hareketle öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar üzerinde bariz bir etken değildir neticesine ulaşılabilir.

Araştırmamıza göre onbirinci alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin annelerinin mesleği açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle öğrencilerin annelerinin mesleklerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar üzerinde bariz bir etki etmediği sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmamıza göre onikinci alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin babalarının meslekleri açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Buradan hareketle öğrencilerin babalarının mesleklerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar üzerinde bariz bir etken değildir neticesine ulaşılabilir.

Araştırmamıza göre onüçüncü alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin aile gelir düzeyleri açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Buradan hareketle öğrencilerin aile gelir seviyelerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar üzerinde bariz bir etken değildir neticesine ulaşılabilir.

Gary ve David (1991) çalışmalarında sosyo-ekonomik düzeyin beden eğitimine yönelik tutum üzerinde etkili olmadığını ifade etmiştir. Bu çalışma bizim bulgularımızı destekler mahiyettedir.

Araştırmamıza göre ondördüncü alt problemimiz olan ortaokul ve lise öğrencilerinin okulundaki okul başarı düzeyi açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle öğrencilerin okul başarı düzeylerinin, beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar üzerinde bariz bir etken değildir neticesine ulaşılabilir.

Öztürk (1998) çalışmasında çoğu aileler spor yapan çocuklarının ders başarılarının düşeceğini zannetse de akademik başarısı iyi olan öğrencilerin tutumlarının da benzer oranda arttığını, yetersiz başarıya sahip öğrencilerin ise derslerdeki kötü sonuçlarına binaen genel bir ümitsizlik ve isteksizlik duygusu ile tutumlarının başarılı öğrencilere nazaran düşük çıktığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza göre onbeşinci alt problemimiz olan ortaokul ve lise ğrencilerinin ailelerinin spor yapmalarına izin verip vermemeleri açısından yaptığımız değerlendirmede; anlamlı bir farklılık görülmüştür. ailelerinin spor yapmalarına izin vermediği öğrencilerin tutumları düşük çıkarken, izin veren ailelerin çocuklarının tutumları yüksek çıkmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin ailelerinin spor yapmalarına müsaade etmeleri, onların beden eğitimi ve spora yönelik tutumları üzerinde önemli bir etkendir neticesine ulaşılabilir.

Kntay (1991) alışmasında ailenin çocuğun sporla tanışmasında ilk adım olduğunu ifade etmiştir.

8. SONUÇ ve ÖNERİLER

8.1. Sonuçlar

- Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spora dair tutumları genel itibariyle olumludur.
- Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin cinsiyetleri açısından, ailesi içerisinde spor yapanların olup olmaması açısından, yaşadıkları yer açısından, öğrenim gördükleri okul türü açısından, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri açısından ve ailelerinin spor yapmalarına izin vermeleri açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir.
- Ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin rahatsızlık, sakatlık, vs. geçirmiş olup olmamaları açısından, annelerinin öğrenim durumları açısından, babalarının öğrenim durumları açısından, annelerinin meslekleri açısından, babalarının meslekleri açısından, ailelerinin gelir düzeyleri açısından ve okul başarı düzeyleri açısından anlamlı bir fark görülmemiştir.

8.2. Öneriler

- Bu ve benzeri çalışmalar beden eğitimi ve spor derslerine giren öğretmenlere belli başlı ipuçları sağlayabilir.
- Araştırmamızda kullandığımız “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” çeşitli illerde de uygulanarak kıyaslama yapılabilir.
- Yaptığımız araştırma sürecinde okullarımızın spor salonlarının yeterli olmadığı görülmüştür. Bu durumda öğrencilerin tutumlarında özellikle soğuk kış şartlarında büyük bir olumsuzluğa neden olmaktadır. Bu ve benzeri sorunları

çözmek için yeni yapılan okullarımızın zemin katlarını spor salonu olacak şekilde tasarlamak, gerekli araç gereçleri temin etmek fayda sağlayacaktır.

- Ortaokul ve lise okullarında beden eğitimi ve spor derslerinin ders saatleri arttırılabilir.
- Öğrencilerimizi okullar arası yapılan müsabakalara götürerek onların sporu sevmesini sağlayıp ülkemizin olimpiyatlarda başarılı olmasını sağlayacak temeller atılabilir.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını etkileyen bizim çalışmamızdaki değişkenlerden daha farklı değişkenler karşılaştırılarak çalışma genişletilebilir. Olumsuz tutumların oluşumu engellenerek gerekli tedbirlerin alınması sağlanabilir.

9. KAYNAKLAR

1. Hünük, D. Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması.(Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı, 2006.
2. Bloom, B. S. İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. 3. baskı Çeviren: Durmuş Ali Özçelik. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. 1998.
3. Genç, M. İlköğretim Okullarının İkinci Kademesindeki Öğrencilerin Fen Bilgisi Dersine Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2001.
4. Keskin, Ö. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. (Sakarya İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.
5. Demirel, Ö., Kaya, Z. Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar. İkinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2007.
6. Başer, S. A. Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Dersle Karşı Olan Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2009.
7. Yıldız, A. S. İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2013.
8. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri. 2011. Erişim: <http://www.erkurummaresal.com/seminer/seminer/gelisimpsikolojisi.php#1112> ./ 01.10.2017
9. Yaylacı, F. İlköğretim Okulları Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi, 2007. URL:[http://www.egitim.aku.edu.tr/yayla0 .htm](http://www.egitim.aku.edu.tr/yayla0.htm).
10. Aracı, H. Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi. Ankara. Nobel Yayınları, 2001.

11. Fişek, K. Spor Tarihi, Dünyada ve Türkiye’de Spor Yönetimi. Ankara. A.Ü.S.B.F.Yayımları, 1980.
12. Çelik, Z. Pulur, A. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi, VAN: YYÜ Eğitim Fakültesi. Dergisi Özel Sayısı 115-121, 2011.
13. İnal, A. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
14. Çetin, M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. (Kırşehir İl Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2007.
15. Karadağ, S. İlköğretim 8. Sınıf ve lise 11. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması. (Kırıkkale Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2012.
16. MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000.
17. Dalkıran, O., Tuncel F. Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi. Ankara, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2007: 5 (1): 37-42.
18. Sunay, H. Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması kapsamında çağdaş spor yöneticilerinin rolü ve önemi. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi: 263-64, Antalya, Kemer, 2002.
19. Aracı, H. Okullarda Beden Eğitimi. Ankara, Bağırhan Yayınevi, 1999.
20. Öztürk, F. Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1998.
21. İmamoğlu, F. Beden Eğitimi ve Sporun Genel Eğitim İçinde Yeri. Ankara, Eğitim Dergisi, 1992: 1(2).
22. Bozkurt, N. Üniversite Giriş Sınavı. Çağdaş Eğitim, Sayı; 296, Mart, Ankara, 2003.
23. Sallis, J. F., Prochaska, J. J. and Taylor, W. C. A Review Of Correlates Of Physical Activity Of Children And Adolescents. Medicine and Science in Sports and Exercise (Çev: NurgülKeskin), 2000. 32(5), 963-975.
24. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Uygulama Kılavuzu (ortaokul 5- 8. Sınıflar). Ankara, 2013.

25. Rowe, D. A., Raedeke, T. D., Wiersma, L. D. and Mahar, M. T. Investigating The Youth Physical Activity Promotion Model: Internal Structure And External Validity Evidence For A Potential Measurement Model(Çev: NurgülKeskin). *Pediatric Exercise Science*, 2007. 19, 420-435.
26. Yıldız, A. S. İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2013.
27. Welk, G. J. and Joens-Matre, R. The Effect Of Weight On Self-Concept, And Psychosocial Correlates Of Physical Activity In Youths. (Çev: NurgülKeskin). *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 78, 43-46, 2007.
28. Öncü, E. Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.
29. Cantekin, T. U. İlköğretime Başlayan Çocukların Ailelerinin Spora Ve Beden Eğitimi Dersine Bakış Açısını Belirlemek. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2014.
30. İnceoğlu, M. Tutum Algı İletişim. Beşinci Baskı. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi, 2010.
31. Şişman, M. Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Beşinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2012.
32. Allen, D.E., Guy, R. F. And Edgley, C.K. *Social Psychology as Social Process*. California. Wadsworth Publishing Company, 1980.
33. Güllü, M., Güçlü, M. Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2009: 3(2), 138-151.
34. Tavşancıl, E. Tutumların Ölçülmesi ve Spss İle Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2002.
35. Özgüven, İ. E. *Psikolojik Testler*. Ankara. PDREM Yayınları, 2000.
36. Taylor, S. E., Peplau, L. A., Sears, D. O. *Sosyal psikoloji*. (Çev: A. Dönmez), Ankara: İmge Kitabevi, 2012.

37. Aras, Ö. İlköğretim Kurumları İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi. (Kars İli Örneği) Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.
38. Kirel, Ç. Tutum ve tutum değişimi. Sosyal Psikoloji-I İçinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları, 2013.
39. Baysal, A. C. Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, 1981.
40. Tekaslan, E. Baysal, C. Sencan, H. ve Kılınç, T. Sosyal Psikoloji, İstanbul: Filiz Kitapevi, 1989.
41. Taylor, S. E. Peplav, L. A. and Sears, D. O. Social Psychology, (Eleventh Edition). New Jersey: Pearson Education International, 1996.
42. Aronson, E., Wilson, T. D. ve Akert, R.M. Social Psychology. (Fifth Edition). New York: Pearson Education International, 2005.
43. Kağıtçıbaşı, Ç., Cemalcılar, Z. Düünden Bugüne İnsan Ve İnsanlar. İstanbul: Evrim Yayınevi, 2014.
44. Baysal, A. C., Tekarslan, E. Davranış Bilimleri. (2.Baskı). İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1996.
45. İnceoğlu, M. Tutum Algı İletişim. Ankara: Verso Yayıncılık, 2000.
46. Kağıtçıbaşı, Ç. İnsan ve İnsanlar. İstanbul: Evrim Yayınları, 1999.
47. Morgan, T. C. Psikolojiye Giriş. (Çeviri Yayın Sorumlusu: S. Karakaş). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, 1995.
48. Usal, A. ve Kuşlıvan, Z. Davranış Bilimleri, (Sosyal Psikoloji). İzmir: Üçüncü Baskı: Barış Yayınları Fakültesi, 1999.
49. Sakallı, N. Sosyal Etkiler, Ankara: İmge Kitapevi, 2001.
50. Bernstein, D.A. and Others Psychology, (Third Edition). Boston: Houghton Mifflin Company, 1994.
51. Penner, L. A. Social Psychology, Oxford University Press. Newyork, 1978.

52. Kenrick, D.T., Neuberg, S.L. ve Cialdini, R.B. Social Psychology, (Third Edition). New York: Pearson Education International, 2005.
53. Aydın, S. M. Kütahya İlinde Bulunan İlköğretim Kurumları İkinci Kademe Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2017.
54. Hünük, D., Demirhan, G. İlköğretim Sekizinci Sınıf, Lise Birinci Sınıf ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Spor Bilimleri Dergisi, 2003: 14(4). S: 175–184.
55. Turgut, F. Tutumların Ölçülmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayını, 1977.
56. Demirhan, G. ve Altay, F. Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. Spor Bilimleri Dergisi, 2011: Cilt XII, Sayı 2.
57. Kızılkaya, A. Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2009.
58. Özer, D. ve Aktop, A. İlköğretim Öğrencileri için Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. Spor Bilimleri Dergisi, 2003: 14 (2), 67-82.
59. Kır, R. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2012.
60. Üstüner, M. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi (Çev: Özkan Keskin), 2006: 45, 109-127.

10. EKLER

KİŞİSEL BİLGİ VE ANKET FORMU

Kıymetli Öğrencimiz;

Bu anket Bayburt İl ve İlçelerinde Ortaokul ve Lise okullarında okuyan gençlerimizin Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin tutumları ile demografik özellikleri arasındaki ilişkilerini tespit edilmesi amacı ile yapılmaktadır. Sizlere dağıtmış olduğumuz anket 2 bölümden oluşmaktadır; 1. bölümde sizden kişisel bilgilerinize cevap aranmakta, 2. bölümde ise Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumunuz hakkında verilere ulaşmak amaçlanmaktadır. Anketi cevaplarırken vereceğiniz cevapların doğru ve samimi cevaplar olmasına lütfen dikkat ediniz.

Ankete olan katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz.

- Her soruyu mutlaka cevaplayınız.
- Her soruyu lütfen doğru cevaplar veriniz.
- Lütfen cevabınızı seçmiş olduğunuz şıkkın yanındaki parantez içine (X) işareti yazarak belirtiniz.

1-BÖLÜM (Kişisel Bilgi Formu)

1. Cinsiyetiniz nedir?
 a) Erkek
 b) Kız
2. Kaç yaşındasınız?
 a) 13 yaş ve altı
 b) 14-15 yaş
 c) 16 yaş ve üzeri
3. Yaşadığınız yer? Seçeneği işaretleyiniz?
 a) il
 b) ilçe-kasaba
 c) köy

4. Okuduğunuz okul türü?
- a) Meslek lisesi
- b) Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu veya Fen Lisesi
- c) Anadolu İmamhatip Lisesi
- d) Ortaokul
- e) İmamhatip Ortaokulu
5. Okuduğunuz sınıf?
- a) 5   e) 9
- b) 6   f) 10
- c) 7   g) 11
- d) 8   h) 12
6. Annenizin öğrenim durumunu nedir?
- a) Okur yazar
- b) İlkokul veya ilköğretim mezunu
- c) Lise mezunu
- d) Yüksekokul, Üniversite
- e) Lisansüstü
7. Babanızın öğrenim durumunu nedir?
- a) Okur yazar
- b) İlkokul veya ilköğretim mezunu
- c) Lise mezunu
- d) Yüksekokul, Üniversite
- e) Lisansüstü
8. Annenizin mesleği nedir?
- a) Ev Hanımı
- b) Serbest Meslek
- c) işçi, Memur
- d) Diğer

9. Babanızın mesleği nedir?

- a) alışmıyor
- b) Serbest Meslek
- c) işçi, Memur
- d) Diğer

10. Ailenizin Aylık Geliri Nedir? Lütfen uygun olan seçeneği işaretleyiniz:

- a) 0-500 TL Arası
- b) 501-1000 TL Arası
- c) 1001-1300 TL Arası
- d) 1301-2000 TL Arası
- e) 2001 TL Ve zeri

11. Okulunuzdaki Başarı Durumunuz Nedir? Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz:

- a) ok İyi
- b) İyi
- c) Orta
- d) Geliştirilmeli

12. Daha önceden önemli Bir Rahatsızlık, Sakatlanma vb. Geçirdiniz mi?

- a) Evet
- b) Hayır

13. Ailenizde spor yapan var mı?

- a) evet
- b) hayır

14. Aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu?

- a) evet
- b) kısmen
- c) hayır

2. BÖLÜM

BESTÖ Anket Formu Açıklama: Aşağıda sizlerin Beden Eğitimi Ve Spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlelerin karşısındaki kutucuğa (X) işareti yazarak belirtiniz.

(5) Tamamen Katılıyorum

(4) Katılıyorum

(3) Kararsızım

(2) Katılmıyorum

(1) Tamamen Katılmıyorum

Madde No	5	4	3	2	1
1. Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılıyorum.					
2. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılırım.					
3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.					
4. Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarf etmem.					
5. Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılırım.					
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak çok zevklidir.					
7. Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.					
8. Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan sakınıyorum.					
9. Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.					
10. Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.					
11. Gelecekteki öğrencilik yaşantımda Beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.					
12. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.					
13. Okul ders programlarına Beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.					
14. Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.					
15. Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.					
16. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.					
17. Beden eğitimi ve spor la ilgili etkinliklerinin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.					
18. Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine					
19. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile uğraşmanın zaman kaybı olduğuna					
20. Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.					
21. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırırım.					
22. Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.					
23. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.					
24. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.					

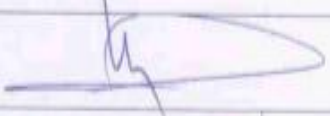
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
09.02.2017	03	03	Yrd. Doç. Dr. A. Serdar YÜCEL

KARAR

“Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması: Bayburt İli Örneği” konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	İmza	Prof. Dr. Figen DEVECİ (Üye)	İmza
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	Bulunmadı	Prof. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	İmza	Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	İmza
Doç. Dr. Özge HANAY (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	İmza
Yrd. Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	Bulunmadı	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TUZCU (Üye)	Bulunmadı

11. ÖZGEÇMİŞ

10.02.1988 yılında Kayseri’de doğdu. İlk, orta tahsilini Kayseri’de tamamladı. 2005 yılında Sivas/Sızır Çok Programlı Lisesini bitirdi. 2007 yılında Erciyes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi bölümünü kazanarak 2011 yılında lisans eğitimini bölüm üçüncüsü olarak tamamladı. 2013 yılında Bayburt Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne memur olarak atandı. 2015 yılında Bayburt Üniversitesinde Pedagojik Formasyon Eğitimi tamamladı. Eylül 2016’da Elazığ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Yüksek Lisans eğitime başladı. Halen Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğünde memur olarak görevini sürdürmektedir. Evli ve üç çocuk babasıdır.